

Część I (Wakat Stolicy Apostolskiej)

Poniżej treść Konstytucji Apostolskiej Jana Pawła II spisanej 22 lutego 1996 roku, określającej zasady wyboru następcy Jana Pawła II. Materiał cytowany za serwisem internetowym Opoka - oficjalnych stron WWW Kościoła katolickiego w Polsce.

UNIVERSI DOMINICI GREGIS OJCA ŚWIĘTEGO JANA PAWŁA II O WAKACIE STOLICY APOSTOLSKIEJ I WYBORZE BISKUPA RZYMSKIEGO

Jan Paweł Biskup Sługa sług Bożych na wieczną rzecz pamiątkę Pasterzem całej owczarni Pańskiej jest Biskup Kościoła Rzymskiego; w nim bowiem, z najzupełniej wolnego postanowienia Opatrzności Bożej, św. Piotr Apostoł złożył Chrystusowi przez męczeństwo najwyższe świadectwo krwi.

Jest więc zrozumiałe, że przedmiotem szczególnej uwagi była zawsze prawowita sukcesja apostolska na tej Stolicy, z którą aż "z powodu wzniesłego pierwszeństwa powinien pozostawać w zgodzie każdy Kościół". Dlatego też w ciągu wieków Papieże uważali za swój ścisły obowiązek, co więcej, za swoje szczególne prawo, aby przez odpowiednie normy regulować wybór Następcy.

W bliskich nam czasach moi Poprzednicy św. Pius X, Pius XI, Pius XII, Jan XXIII i jako ostatni Paweł VI, odpowiadając na potrzeby epoki, zatroszczyli się o wydanie w tym względzie mądrych i stosownych reguł w celu pokierowania godnym przygotowaniem i uporządkowanym przebiegiem uroczystego zebrania elektorów, którym - w przypadku wakatu Stolicy Apostolskiej - jest powierzony ważny i trudny obowiązek wyboru Biskupa Rzymskiego.

Jeśli dzisiaj i ja z kolei podejmuję ten problem, to nie ze względu na brak poszanowania dla tamtych norm, odnoszę się bowiem do nich z głębokim szacunkiem i w dużej części zamierzam je potwierdzić, przynajmniej co do ich istoty i fundamentalnych zasad, jakie nimi kierowały.

Do ponownego zajęcia się tą sprawą skłania mnie świadomość zmienionej sytuacji, w jakiej żyje dzisiaj Kościół, a ponadto konieczność uwzględnienia generalnej rewizji prawa kanonicznego, pomyślnie doprowadzonej do końca przy aprobachie całego Episkopatu poprzez publikację i promulgację najpierw Kodeksu Prawa Kanonicznego, a następnie Kodeksu Kanonów Kościołów Wschodnich.

W następstwie tej rewizji, zainspirowanej przez Sobór Watykański II, dokonałem reformy Kurii Rzymskiej poprzez Konstytucję apostolską Pastor Bonus. Zresztą właśnie to, co jest zlecone przez kanon 335 Kodeksu Prawa Kanonicznego i ponownie postanowione w kanonie 47 Kodeksu Kanonów Kościołów Wschodnich, uzasadnia obowiązek wydawania i stałego dostosowywania specjalnych praw regulujących kanoniczne powierzenie Stolicy Rzymskiej, wakującej z jakiegokolwiek powodu.

W sformułowaniu nowych norm dołożyłem starań, przy uwzględnieniu wymogów naszych czasów, by nie odstąpić w istotny sposób od linii ustalonej przez mądrą i czcigodną tradycję, obowiązującą do dzisiaj.

Rzeczywiście, jako bezdyskusyjna jawi się zasada, że do Biskupów Rzymskich należy określenie - i dostosowanie do zmieniających się czasów - sposobu, w jaki powinno dokonać się wyznaczenie osoby powołanej do przyjęcia sukcesji Piotrowej na Stolicy Rzymskiej. Na pierwszym miejscu dotyczy to organu, któremu jest powierzony zadanie wyboru Biskupa Rzymskiego: na podstawie tysiącletniej praktyki usankcjonowanej przez określone normy kanoniczne, potwierdzone także w wyraźnym zaleceniu obowiązującego Kodeksu Prawa Kanonicznego (por. kan. 349), organem tym jest Kolegium Kardynałów Świętego Kościoła Rzymskiego.

Choć prawdą jest, że zgodnie z nauką wiary władza Papieża pochodzi bezpośrednio od Chrystusa, którego jest On Zastępcą na ziemi, to nie ulega również wątpliwości, że taka najwyższa władza w Kościele jest mu przyznawana przez zgodny z prawem i zaakceptowany przez niego wybór wraz z konsekracją biskupią.

Dlatego obowiązek spoczywający na organie wyznaczonym do dokonania takiego wyboru jest bardzo poważny. Także i normy regulujące jego działanie powinny być niezwykle precyzyjne i jasne, aby sam wybór dokonał się w sposób jak najbardziej godny i stosowny dla urzędu o najwyższej odpowiedzialności; jaki elekt z Boskiego nadania powinien przyjąć przez wyrażenie swojej zgody.

Potwierdzając zatem normę obowiązującego Kodeksu Prawa Kanonicznego (por. kan. 349), w którym odzwierciedla się już tysiącletnia praktyka Kościoła, jeszcze raz stwierdzam, że Kolegium wyborców Papieża składa się jedynie z Kardynałów Świętego Kościoła Rzymskiego.

Wyrażają oni, jakby w przedziwnej syntezie, dwa aspekty, które charakteryzują postać i urząd Biskupa Rzymskiego: jest on Biskupem Rzymskim, ponieważ jest utożsamiony z osobą Biskupa Kościoła, który jest w Rzymie, a więc pozostaje w ścisłej relacji z duchowieństwem tego Miasta, reprezentowanym przez Kardynałów z tytułami prezbiterów i diakonów Rzymu oraz przez Kardynałów biskupów kościołów podmiejskich; jest Biskupem Kościoła powszechnego, ponieważ jest powołany do zastępowania w sposób widzialny Pasterza niewidzialnego, który prowadzi całą owczarnię na pastwiska życia wiecznego. Powszechność Kościoła jest więc dobrze przedstawiona w samym składzie Kolegium Kardynalskiego, obejmującym Purpuratów ze wszystkich kontynentów.

W aktualnych uwarunkowaniach historycznych wymiar uniwersalny Kościoła wydaje się wystarczająco ukazany przez Kolegium stu dwudziestu Kardynałów wyborców, pochodzących ze wszystkich części świata i bardzo zróżnicowanych kultur. Potwierdzam zatem tę liczbę Kardynałów wyborców jako maksymalną, wyjaśniając równocześnie, że nie jest bynajmniej oznaką braku szacunku utrzymanie normy ustanowionej przez mojego poprzednika Pawła VI, według której w wyborze nie uczestniczą ci, którzy ukończyli w dniu rozpoczęcia wakatu Stolicy Apostolskiej osiemdziesiąty rok życia.

Racją takiej dyspozycji jest bowiem chęć nieobarczania tak czcigodnego wieku dodatkowym ciężarem, jakim jest odpowiedzialność za wybór tego, który będzie musiał kierować owczarnią Chrystusa w sposób odpowiadający wyzwaniom czasu. Nic jednak nie stoi na przeszkodzie, by Kardynałowie, którzy ukończyli osiemdziesiąty rok życia, uczestniczyli w zebraniach przygotowawczych do Konklawe zgodnie z tym, co niżej postanowiono.

W szczególności oczekuje się od nich, by w czasie Sede vacante, a przede wszystkim podczas trwania wyboru Papieża, stawali się jakoby przewodnikami Ludu Bożego zgromadzonego w Bazylikach Patriarchalnych w Rzymie, jak również w kościołach innych diecezji rozproszonych po całym świecie, i wspomagali zadanie elektorów przez żarliwe modlitwy do Ducha Świętego, wypraszając dla nich światło konieczne, aby mogli dokonać wyboru, mając przed oczami tylko Boga i wyłącznie "zbawienie dusz, które zawsze winno być w Kościele najwyższym prawem".

Chciałbym zwrócić szczególną uwagę na starożytną instytucję Konklawe - normy i praktyka w tym względzie zostały uświęcone i określone także w uroczystych postanowieniach wielu moich Poprzedników. Uważna analiza historyczna potwierdza nie tylko jakąś przypadkową celowość takiej instytucji, wynikającą z okoliczności, w jakich powstała i w jakich z czasem została określona odpowiednimi przepisami, ale ponadto jej stałą użyteczność służącą uporządkowanemu, szybkemu i prawidłowemu przebiegowi samego wyboru, szczególnie w chwilach napięć i niepokoju.

Właśnie dlatego, choć jestem świadom opinii teologów i kanonistów różnych epok, którzy zgodnie uważają tę instytucję za niekonieczną ze swej natury do ważnego wyboru Biskupa Rzymskiego, niniejszą Konstytucją potwierdzam trwałość tej instytucji w jej istotnej strukturze, wprowadzając do niej jednak pewne modyfikacje, aby w ten sposób dostosować odnośne przepisy do dzisiejszych wymagań.

Uznałem w szczególności za właściwe rozporządzić, by podczas trwania wyboru mieszkania Kardynałów elektorów i wszystkich osób współpracujących w regularnym przebiegu wyboru znajdowały się w odpowiednich pomieszczeniach Państwa Watykańskiego. Państwo to, chociaż niewielkie, jest w stanie zapewnić wewnątrz swoich murów - także dzięki niżej wskazanym odpowiednim przedsięwzięciom - odosobnienie i wynikające z niego skupienie, jakiego wymaga od elektorów akt tak istotny dla całego Kościoła.

Równocześnie ze względu na sakralność tego aktu jest rzeczą ważną, aby mógł on przebiegać w odpowiednim miejscu, gdzie, z jednej strony, czynności liturgiczne dobrze łączyłyby się z formalnościami prawnymi, a z drugiej strony, elektorzy mogliby lepiej przygotować się duchowo na przyjęcie wewnętrznych poruszeń Ducha Świętego: dlatego polecam, by wybory nadal odbywały się w Kaplicy Sykstyńskiej, gdzie wszystko sprzyja uświadomieniu sobie obecności Boga, przed którego obliczem pewnego dnia każdy będzie musiał stanąć na sąd.

Ponadto potwierdzam moją władzę apostolską obowiązek zachowania najściślejszej tajemnicy odnośnie do tego wszystkiego, co dotyczy bezpośrednio lub pośrednio samych czynności

związanych z wyborem; także w tym względzie chciałem jednak uprościć i zredukować odpowiednie przepisy do tego, co istotne, by w ten sposób uniknąć zakłopotania i wątpliwości, a może i późniejszych problemów sumienia tych, którzy uczestniczyli w wyborze.

Uznałem na koniec, że należy ponownie przejrzeć samą formę wyboru, uwzględniając również w tym przypadku obecne wymagania kościelne i opinie panujące we współczesnym społeczeństwie. Uważałem za stosowne nie podtrzymywać praktyki wyboru przez aklamację quasi ex inspiratione, uznając ją za już nieadekwatną do wyrażenia opinii kolegium wyborczego, tak licznego i tak zróżnicowanego pod względem pochodzenia.

Podobnie wydało mi się konieczne zaniechanie praktyki wyboru per compromissum, nie tylko dlatego, że jest trudna do zrealizowania, jak wykazała to wielość zawiłych przepisów wydanych na ten temat w przeszłości, ale także dlatego, że powodowała ona w pewnym sensie zwolnienie z odpowiedzialności elektorów, którzy - w takim przypadku - nie byłiby powołani do osobistego oddania własnego głosu.

Po dojrzałej refleksji zdecydowałem więc, że jedyną formą, w której elektorzy mogą wyrazić swój głos w celu wybrania Biskupa Rzymskiego, jest tajne głosowanie realizowane według niżej wskazanych norm. Taka forma daje bowiem większe gwarancje jasności, jednoznaczności, prostoty, przejrzystości, a przede wszystkim skutecznego i konstruktywnego uczestniczenia wszystkich i poszczególnych Kardynałów, tworzących zgromadzenie wyborcze Następcy Piotra.

Dlatego też promulguję niniejszą Konstytucję apostolską, zawierającą normy, do których, gdy nastąpi wakat Stolicy Rzymskiej z jakiegokolwiek powodu lub okoliczności, mają ściśle stosować się Kardynałowie posiadający prawo i obowiązek wyboru Następcy Piotra, widzialnej Głowy całego Kościoła i Sługi sług Bożych.

Część pierwsza

WAKAT STOLICY APOSTOLSKIEJ

Rozdział I

Uprawnienia Kolegium Kardynałów w czasie wakatu Stolicy Apostolskiej

1. W czasie wakatu Stolicy Apostolskiej Kolegium Kardynałów nie posiada żadnej władzy lub jurysdykcji w sprawach należących do Papieża za jego życia ani w wypełnianiu funkcji wynikających z jego urzędu; wszystkie te sprawy muszą być wyłącznie zarezerwowane dla przyszłego Papieża. Oświadczam więc, że jest nieważny i niebyły jakikolwiek akt władzy lub jurysdykcji, należący do Biskupa Rzymskiego w czasie jego życia lub związany z wykonywaniem jego urzędu, jaki Kolegium Kardynałów uznałoby, że powinien być dokonany, chyba że mieści się w granicach wyraźnie przyznanych w niniejszej Konstytucji.

2. Podczas wakatu Stolicy Apostolskiej zarządzanie Kościołem należy do Kolegium Kardynałów, jednakże tylko w celu szybkiego załatwienia spraw zwyczajnych lub spraw, których załatwienia nie można odłożyć (por. n. 6), oraz w celu przygotowania wszystkiego, co jest konieczne do wyboru nowego Papieża. To zadanie musi być wypełnione w sposób i w granicach przewidzianych przez niniejszą Konstytucję: winny więc być absolutnie wykluczone sprawy, które - tak na podstawie prawa, jak i praktyki - albo podlegają tylko władzy samego Biskupa Rzymskiego, albo dotyczą przepisów odnoszących się do wyboru nowego Papieża według zaleceń zawartych w niniejszej Konstytucji.

3. Ustalam ponadto, że Kolegium Kardynałskie w żaden sposób nie może decydować o uprawnieniach Stolicy Apostolskiej i Kościoła Rzymskiego, a tym bardziej, bezpośrednio lub pośrednio dopuścić do umniejszenia któregoś z nich, nawet w celu doprowadzenia do zgody lub przeciwdziałania poczynaniom nastawionym przeciw tymże prawom po śmierci lub prawowitym znaczeniu się urzędu przez Papieża. Wszyscy Kardynałowie winni zatroszczyć się o ochronę tych praw.

4. Podczas wakatu Stolicy Apostolskiej prawa wydane przez Biskupów Rzymskich w żaden sposób nie mogą być poprawiane lub zmieniane ani nie można dodać albo ująć czegoś lub dyspensować chociażby od części z nich, przede wszystkim jeśli chodzi o przepisy dotyczące wyboru Papieża. Co więcej, jeśli ewentualnie zdarzyłoby się, że uczyniono lub usiłowano by coś uczynić przeciw temu przepisowi, moją najwyższą władzą deklaruję to za niebyłe i nieważne.

5. Jeśli pojawiłyby się wątpliwości co do przepisów zawartych w niniejszej Konstytucji lub co do sposobu ich realizacji, polecam w sposób formalny, by wszelka władza wydania decyzji w tym względzie spoczywała na Kolegium Kardynałów, któremu zatem udzielam władzy interpretowania punktów wątpliwych lub kontrowersyjnych, ustalając, że gdy należy podjąć decyzję co do tych lub innych podobnych kwestii, z wyjątkiem aktu wyboru, jest wystarczające, aby większość zgromadzonych Kardynałów opowiedziała się za taką samą opinią.

6. Podobnie, gdy zaistnieje jakiś problem, który według większości zebranych Kardynałów - nie może być odłożony na inny czas, niech Kolegium Kardynałów zdecyduje według zdania większości.

Rozdział II

Kongregacje Kardynałów w okresie przygotowania wyboru Papieża

7. W czasie Sede vacante będą miały miejsce dwojakiego rodzaju Kongregacje Kardynałów: ogólne, to znaczy całego Kolegium aż do rozpoczęcia wyboru oraz partykularne. W Kongregacjach ogólnych winni uczestniczyć wszyscy Kardynałowie, którzy nie mają prawowitej przeszkody, gdy tylko zostaną poinformowani o wakacie Stolicy Apostolskiej. Kardynałom, którzy według normy n. 33 niniejszej Konstytucji nie posiadają prawa wyboru Papieża, przysługuje jednak prawo powstrzymania się, jeśli tak zdecydują, od uczestnictwa w Kongregacjach ogólnych.

W skład Kongregacji partykularnej wchodzi: Kardynał Kamerling Świętego Kościoła Rzymskiego i trzech Kardynałów, po jednym z każdego stopnia, wylosowanych spośród Kardynałów elektorów przybyłych już do Rzymu. Urząd tych trzech Kardynałów, nazywanych Asystentami, ustaje po trzech dniach, a ich miejsce zajmują, zawsze przez losowanie, inni Kardynałowie na ten sam okres, także po rozpoczęciu wyboru.

W okresie wyboru najważniejsze kwestie, jeśli zajdzie konieczność, podejmowane są przez zebranie Kardynałów elektorów, podczas gdy sprawy zwyczajne są załatwiane przez Kongregację partykularną Kardynałów. W czasie Kongregacji ogólnych i partykularnych, w okresie Sede vacante, Kardynałowie winni nosić zwyczajną, oblamowaną czarną sutannę i czerwony pas, piuskę, krzyż i pierścień.

8. Podczas Kongregacji partykularnych winny być podejmowane jedynie sprawy o mniejszym znaczeniu, jakie pojawiają się z dnia na dzień lub w danej chwili. Jeśli jednak zaistniałyby sprawy ważniejsze lub zasługujące na głębsze przeanalizowanie, powinny zostać przedłożone Kongregacji ogólnej. Ponadto, to co zostało zdecydowane, rozwiązane lub odrzucone na jednej Kongregacji partykularnej, nie może być odwołane, zmienione lub dopuszczone na drugiej; prawo do tego należy tylko do Kongregacji ogólnej i przy większości głosów.

9. Kongregacje ogólne Kardynałów będą miały miejsce w Watykańskim Pałacu Apostolskim lub, jeśli będą tego wymagały okoliczności, w innym odpowiedniejszym miejscu według oceny samych Kardynałów. Przewodniczy im Dziekan Kolegium, a w razie jego nieobecności lub w przypadku prawnie uzasadnionej przeszkody, Subdziekan. Jeśli jeden z nich lub obydwaj nic posiadaliby już, zgodnie z normą n. 33 niniejszej Konstytucji, prawa wyboru Papieża, zebraniu Kardynałów wyborców będzie przewodniczył najstarszy Kardynał elektor, według zwyczajnego porządku pierwszeństwa.

10. Głos w Kongregacjach Kardynałów, jeśli chodzi o sprawy o większym znaczeniu, nie powinien być dany ustnie, ale przekazany w formie tajnej.

11. Kongregacje ogólne, które poprzedzają początek wyboru, nazywane dlatego "przygotowawczymi", powinny odbywać się codziennie, począwszy od dnia, który będzie ustalony przez Kamerlinga Świętego Kościoła Rzymskiego i przez pierwszego Kardynała z każdego stopnia wśród elektorów, także w dniach, kiedy odbywają się ceremonie pogrzebu zmarłego Papieża. Kongregacje te winny się odbywać, aby umożliwić Kardynałowi Kamerlingowi wysłuchanie opinii Kolegium i przekazanie mu wiadomości uznanych za konieczne lub właściwe; a ponadto, by pozwolić poszczególnym Kardynałom wyrazić zdanie na temat nasuwających się problemów, prosić o wyjaśnienia w przypadkach wątpliwości oraz podać propozycje.

12. Na pierwszych Kongregacjach ogólnych należy postarać się, by Kardynałowie mieli do dyspozycji egzemplarz niniejszej Konstytucji, a równocześnie by mogli ewentualnie stawiać pytania dotyczące znaczenia i wykonania ustalonych tam norm. Wypada ponadto, by odczytano część

niniejszej Konstytucji dotyczącą wakatu Stolicy Apostolskiej.

W tym samym czasie wszyscy obecni Kardynałowie mają złożyć przysięgę na zachowanie zawartych w Konstytucji przepisów oraz na dotrzymanie tajemnicy. Taka przysięga - a mają ją złożyć także Kardynałowie, którzy uczestniczą w tych Kongregacjach, przybywszy z opóźnieniem powinna być odczytana przez Kardynała Dziekana lub ewentualnie przez innego przewodniczącego Kolegium, zgodnie z normą ustaloną w n. 9 niniejszej Konstytucji, w obecności innych Kardynałów według następującej formuły:

My, Kardynałowie Świętego Kościoła Rzymskiego, stopnia biskupiego, prezbiterkiego i diaakońskiego, przyrzekamy, zobowiązujemy się i przysięgamy, wszyscy i każdy z osobna, ściśle i wiernie zachować wszystkie normy, Zawarte w Konstytucji apostolskiej *ŹUniversi Dominici gregis* Papieża Jana Pawła II, i skrupulatnie dochować tajemnicy o tym wszystkim, co w jakikolwiek sposób miałoby związek z wyborem Biskupa Rzymskiego lub co ze swej natury, w czasie wakatu Stolicy Apostolskiej, wymagałoby takiej tajemnicy.

Potem każdy Kardynał powie: I ja, N. Kardynał N., przyrzekam, zobowiązuję się i przysięgam. A kładąc rękę na Ewangelii doda: Tak mi dopomóż, Panie Boże i te Święte Ewangelie, których ręką moją dotykam.

13. Na jednej z najbliższych Kongregacji Kardynałowie powinni na podstawie wcześniej ustalonego porządku dnia podjąć najpilniejsze decyzje, aby zapoczątkować przeprowadzenie wyboru, to znaczy:

a) ustalić dzień, godzinę i sposób przeniesienia zwłok zmarłego Papieża do Bazyliki Watykańskiej dla oddania czci przez wiernych;

b) zdecydować o tym wszystkim, co konieczne dla ceremonii pogrzebowych zmarłego Papieża, które powinny być celebrowane przez dziewięć kolejnych dni, oraz ustalić ich początek w taki sposób, by złożenie do grobu odbyło się między czwartym a szóstym dniem po śmierci, chyba żeby zaistniały inne szczególne racje;

c) zadbać, aby Komisja, którą tworzą Kardynał Kamerling i Kardynałowie pełniący dotąd funkcje Sekretarza Stanu i Przewodniczącego Papieskiej Komisji ds. Państwa Watykańskiego, przygotowała na czas zarówno pomieszczenia w *Domus Sanctae Marthae* dla dogodnego zamieszkania Kardynałów elektorów, jak i mieszkania dla osób wymienionych w n. 46 tej Konstytucji, i aby równocześnie zatroszczyła się o wszystko, co jest niezbędne do przysposobienia Kaplicy Sykstyńskiej, by czynności związane z wyborem mogły przebiegać sprawnie, w sposób uporządkowany i z największą dyskrecją, zgodnie z tym, co jest przewidziane i ustalone w niniejszej Konstytucji;

d) powierzyć dwóm duchownym odznaczającym się wiedzą, mądrością i autorytetem moralnym zadanie przeprowadzenia dla Kardynałów dwóch rozważań dotyczących problemów Kościoła w tej wyjątkowej chwili i trafnego wyboru nowego Papieża; w tym samym czasie, zachowując to, co postanowione w n. 52 niniejszej Konstytucji, winni zatroszczyć się o ustalenie dnia i godziny przeprowadzenia pierwszego ze wspomnianych rozważań;

e) zaaprobować - na wniosek Administracji Stolicy Apostolskiej lub, według kompetencji, Gubernatoratu Państwa Watykańskiego - wydatki wynikłe w okresie od śmierci Papieża aż do wyboru Następcy;

f) przeczytać dokumenty, jeżeli by takie były, zostawione przez zmarłego Papieża dla Kolegium Kardynałów;

g) zatroszczyć się o anulowanie Pierścienia Rybaka i ołowianej pieczęci, z jakimi są wysyłane Listy Apostolskie;

h) przydzielić przez losowanie pokoje Kardynałom elektorom;

i) ustalić dzień i godzinę rozpoczęcia głosowania.

Rozdział III

O niektórych urządach w okresie wakatu Stolicy Apostolskiej

14. Zgodnie z art. 6 Konstytucji apostolskiej *Pastor Bonus*, z chwilą śmierci Papieża wszyscy

Kierownicy Dykasterii Kurii Rzymskiej, tak Kardynał Sekretarz Stanu, jak i Kardynałowie Prefekci, Arcybiskupi Przewodniczący, jak również członkowie tych Dykasterii, przestają wypełniać swe urzędy. Wyjątek stanowi Kamerling Świętego Kościoła Rzymskiego i Penitencjarz Większy, którzy nadal załatwiają sprawy zwyczajne, przedkładając Kolegium Kardynałów to, co powinno być przedłożone Papieżowi.

W ten sam sposób, zgodnie z Konstytucją apostolską *Vicariae potestatis* (n. 2, § 1)¹⁴, Kardynał Wikariusz Generalny dla Diecezji Rzymskiej nie przestaje wykonywać swego urzędu w czasie wakatu Stolicy Apostolskiej oraz nie przestaje sprawować swej jurysdykcji Kardynał Archidiakon Bazyliki Watykańskiej i Wikariusz Generalny Państwa Watykańskiego.

15. Jeśli w chwili śmierci Papieża lub przed wyborem Następcy wakowałby urząd Kamerling Świętego Kościoła Rzymskiego lub Penitencjarza Większego, Kolegium Kardynałów winno wybrać jak najszybciej Kardynała lub, jeśli zachodzi potrzeba, Kardynałów, którzy podejmą ich zadanie aż do wyboru nowego Papieża.

W każdym z tych poszczególnych przypadków wybór następuje za pośrednictwem tajnego głosowania wszystkich obecnych Kardynałów elektorów, poprzez kartki rozdzielone i zebrane przez Ceremoniarzy, a potem otwarte w obecności Kamerling i trzech Kardynałów Asystentów, gdy chodzi o wybór Penitencjarza Większego, lub w obecności wspomnianych wyżej trzech Kardynałów i Sekretarza Kolegium Kardynałów, jeśli musiałby być wybrany Kamerling. Będzie uważany za wybranego i będzie posiadał ipso facto wszystkie władze związane z przysługującą mu funkcją ten, kto otrzyma większość głosów.

W przypadku równości głosów zostanie wyznaczony Kardynał, który należy do wyższego stopnia, a w razie równego stopnia - kto został wcześniej kreowany Kardynałem. Dopóki nie zostanie wybrany Kamerling, jego funkcje wypełnia Dziekan Kolegium, a w przypadku jego nieobecności lub prawomocnej przeszkody, Subdziekan albo najstarszy Kardynał według zwyczajnego porządku pierwszeństwa, zgodnie z n. 9 niniejszej Konstytucji, który może bezzwłocznie podjąć decyzje, jakich wymagają okoliczności.

16. Jeśli natomiast w okresie *Sede vacante* zabrakłoby Wikariusza Generalnego dla Diecezji Rzymskiej, pełniący wówczas obowiązki jego Zastępcy (*Vices Gerens*) będzie sprawował także właściwy urząd Kardynała Wikariusza, poza jurysdykcją zwyczajną zastępczą, która jemu przysługuje. Gdyby zabrakło również Zastępcy Wikariusza Generalnego, jego funkcję będzie pełnił Biskup Pomocniczy pierwszy nominacją.

17. Bezpośrednio po otrzymaniu wiadomości o śmierci Papieża Kamerling Świętego Kościoła Rzymskiego winien stwierdzić oficjalnie fakt śmierci Papieża w obecności Mistrza Papieskich Ceremonii Liturgicznych, Prałatów oraz Sekretarza i Kanclerza Kamery Apostolskiej i sporządzić dokument lub autentyczny akt zgonu; Kardynał Kamerling powinien ponadto położyć pieczęcie na pracownię i pokój Papieża, polecając, aby personel mieszkający w apartamencie prywatnym mógł tam pozostać aż do zakończenia ceremonii pogrzebowych Papieża, po czym cały apartament papieski będzie opieczętowany; o zgonie Papieża ma on również powiadomić Kardynała Wikariusza Rzymu, który specjalnym komunikatem przekaże tę wiadomość Ludowi rzymskiemu, a także Kardynała Archiprezbitera Bazyliki Watykańskiej; Kardynał Kamerling ma objąć w posiadanie Watykański Pałac Apostolski i, osobiście lub za pośrednictwem swojego delegata, Pałac na Lateranie i w Castel Gandolfo, oraz pełnić nad nimi nadzór i zarząd; ustalić, po wysłuchaniu opinii Kardynałów stojących na czele trzech stopni, wszystkie sprawy związane z pogrzebem Papieża, o ile za życia nie wyraził on swojej woli w tym względzie; zadbać w imieniu i za zgodą Kolegium Kardynałów o to wszystko, na co będą wskazywały okoliczności, w celu obrony praw Stolicy Apostolskiej i dla jej właściwej administracji.

Jest bowiem zadaniem Kamerling Świętego Kościoła Rzymskiego w okresie *Sede vacante* zatroszczyć się o dobra i prawa doczesne Stolicy Świętej i o ich administrację, przy pomocy trzech Kardynałów Asystentów, uwzględniając - dla kwestii mniej ważnych jednorazowe, a dla kwestii poważniejszych każdorazowe - głosowanie Kolegium Kardynałów.

18. Kardynał Penitencjarz Większy i jego urzędnicy podczas *Sede vacante* będą mogli wypełniać to, co zostało ustalone przez mojego Poprzednika Papieża Piusa XI w Konstytucji apostolskiej *Quae divinitus* z 25 marca 1935 r., i przeze mnie w Konstytucji apostolskiej *Pastor Bonus*.

19. Dziekan Kolegium Kardynałów natomiast, gdy tylko Kardynał Kamerling lub Prefekt Domu Papieskiego poinformuje go o śmierci Papieża, ma obowiązek powiadomić o tym wszystkich

Kardynałów, zwołując ich na Kongregacje Kolegium. Poinformuje równocześnie o śmierci Papieża Korpus Dyplomatyczny akredytowany przy Stolicy Apostolskiej i najwyższe Władze odpowiednich państw.

20. Podczas wakatu Stolicy Apostolskiej Substytut Sekretariatu Stanu, jak również Sekretarz ds. relacji z Państwami oraz Sekretarze Dykasterii Kurii Rzymskiej nadal kierują swymi Urzędami i odpowiadają za nie przed Kolegium Kardynałów.

21. W ten sam sposób nie ustaje urząd i władza Legatów papieskich.

22. Także Jałmużnik Jego Świątobliwości kontynuuje pełnienie dzieł dobroczynnych według takich samych kryteriów, jakie były stosowane za życia Papieża, oraz pozostaje do dyspozycji Kolegium Kardynałów aż do wyboru nowego Papieża.

23. Podczas Sede vacante wszelka władza cywilna Papieża dotycząca zarządu Państwem Watykańskim spoczywa na Kolegium Kardynałów, które nie będzie mogło jednak wydawać dekretów, chyba że w przypadku naglącej potrzeby i tylko na czas wakatu Stolicy Świętej Takie dekrety będą ważne w przyszłości, tylko jeśli zostaną potwierdzone przez nowego Papieża.

Rozdział IV

Uprawnienia Dykasterii Kurii Rzymskiej podczas wakatu Stolicy Apostolskiej

24. W okresie Sede vacante Dykasterie Kurii Rzymskiej, z wyjątkiem tych, o których mowa w n. 26 niniejszej Konstytucji, nie mają żadnej władzy w tych sprawach, których - Sede plena - nie mogą podejmować lub wypełniać inaczej, jak tylko *facto verbo cum SS.mo*, czyli *ex Audientia SS.mi*, lub *vigore specialium et extraordinarium facultatum*, jakich Papież zwykł udzielać Prefektom, Przewodniczącym i Sekretarzom tychże Dykasterii.

25. Nie ustają natomiast wraz ze śmiercią Papieża władze zwyczajne właściwe każdej Dykasterii; ustalam jednak, by Dykasterie korzystały z nich tylko w rozwiązywaniu spraw o mniejszym znaczeniu, podczas gdy kwestie poważniejsze lub kontrowersyjne, jeśli mogą być odłożone, powinny być w sposób wyłączny zarezerwowane dla przyszłego Papieża; jeśli nie dopuszczają odroczenia (jak, między innymi, przypadki *in articulo mortis* dla dyspens, których zazwyczaj udziela Papież), będą mogły być powierzone przez Kolegium Kardynałów temu Kardynałowi, który był Prefektem aż do śmierci Papieża, lub Arcybiskupowi pełniącemu do tego czasu obowiązki Przewodniczącego oraz innym Kardynałom tej Dykasterii, której ich zbadanie prawdopodobnie powierzyłby zmarły Papież. W takich okolicznościach będą oni mogli podejmować decyzję *per modum provisionis* o tym, co będą uważali za bardziej właściwe i korzystne dla strzeżenia i obrony praw i tradycji kościelnych, aż do czasu, gdy zostanie wybrany Papież.

26. Najwyższy Trybunał Sygnatury Apostolskiej i Trybunał Roty Rzymskiej podczas wakatu Stolicy Świętej kontynuują prowadzenie spraw według swych własnych norm, zachowując przepisy, o których mowa w art. 18 (akapit 1 i 3) Konstytucji apostolskiej *Pastor Bonus*.

Rozdział V

Pogrzeb Biskupa Rzymskiego

27. Po śmierci Biskupa Rzymskiego Kardynałowie odprawiają nabożeństwa żałobne za spokój jego duszy przez dziewięć kolejnych dni, trzymając się wiernie norm *Ordo exsequiarum Romani Pontificis*, jak również *Ordo rituum conclavis*.

28. Jeśli złożenie do grobu ma miejsce w Bazylice Watykańskiej, zostanie sporządzony przez Notariusza Kapituły tejże Bazyliki lub Kanonika Archiwistę odpowiedni dokument, stwierdzający autentyczność tego aktu. Następnie delegat Kardynała Kamerling i delegat Prefekta Domu Papieskiego sporządzą oddzielnie dokumenty potwierdzające wiarygodność dokonanego złożenia do grobu; pierwszy w obecności członków Kamery Apostolskiej, drugi w obecności Prefekta Domu Papieskiego.

29. Jeśli śmierć Papieża nastąpiłaby poza Rzymem, do Kolegium Kardynałów należy podjęcie decyzji odnośnie wszystkiego, co konieczne dla godnego i uroczystego przeniesienia zwłok do Bazyliki św. Piotra w Watykanie.

30. Nikomu nie wolno fotografować czy filmować Papieża zarówno chorego w łóżku, jak zmarłego, ani nagrywać przy pomocy jakiegokolwiek urządzenia jego słów, aby je potem odtworzyć. Jeśli ktoś, po śmierci Papieża, chciałby fotografować go w celach dokumentacyjnych, musi poprosić o zgodę Kardynała Kamerling Świętego Kościoła Rzymskiego, który może pozwolić jedynie na wykonanie fotografii Papieża ubranego już w szaty pontyfikalne.

31. Po pogrzebie Papieża i w czasie wyboru Następcy żadne z pomieszczeń prywatnego apartamentu Papieża nie może być zamieszkane.

32. Jeśli zmarły Papież rozporządził w testamencie swoimi rzeczami, zostawiając listy i dokumenty prywatne, oraz wyznaczył wykonawcę swego testamentu, to na nim spoczywa ustalenie i wypełnienie, według zlecenia otrzymanego od testatora, tego, co dotyczy dóbr prywatnych i pism zmarłego Papieża. Taki wykonawca zda sprawę z tego, co uczynił, jedynie nowemu Papieżowi.